

ESF II projekt Západočeské univerzity v Plzni

reg. č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_056/0013239

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

POHONY TVÁŘECÍCH STROJŮ

Předmět: **KKS/KVS (tvářecí stroje)**
přednáška

Doc. Ing. Jiří Staněk, CSc.
Katedra konstruování strojů, FST, ZČU v Plzni

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBSAH PŘEDNÁŠKY

- 1) Dělení pohonů
- 2) Požadavky na pohony

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- **Možno použít pohony:**

- **PŘÍMÉ**   stejnosměrné motory s cizím buzením,
asynchronní motory (kroužkové nebo s kotvou nakrátko,
servomotory (synchronní motory),
momentové – torque motory (permanetně buzené střídavé
synchronní motory)
- **NEPŘÍMÉ**   (*pohony s akumulací energie*)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ručně ovládaný vřetenový lis
MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- **Dělení pohonů podle druhu energetického zdroje:**

- **RUČNÍ**
- **ELEKTRICKÉ**
- **HYDRAULICKÉ**
- **PNEUMATICKÉ**
- **KOMBINOVANÉ**

Ruční pohon vřetenového lisu

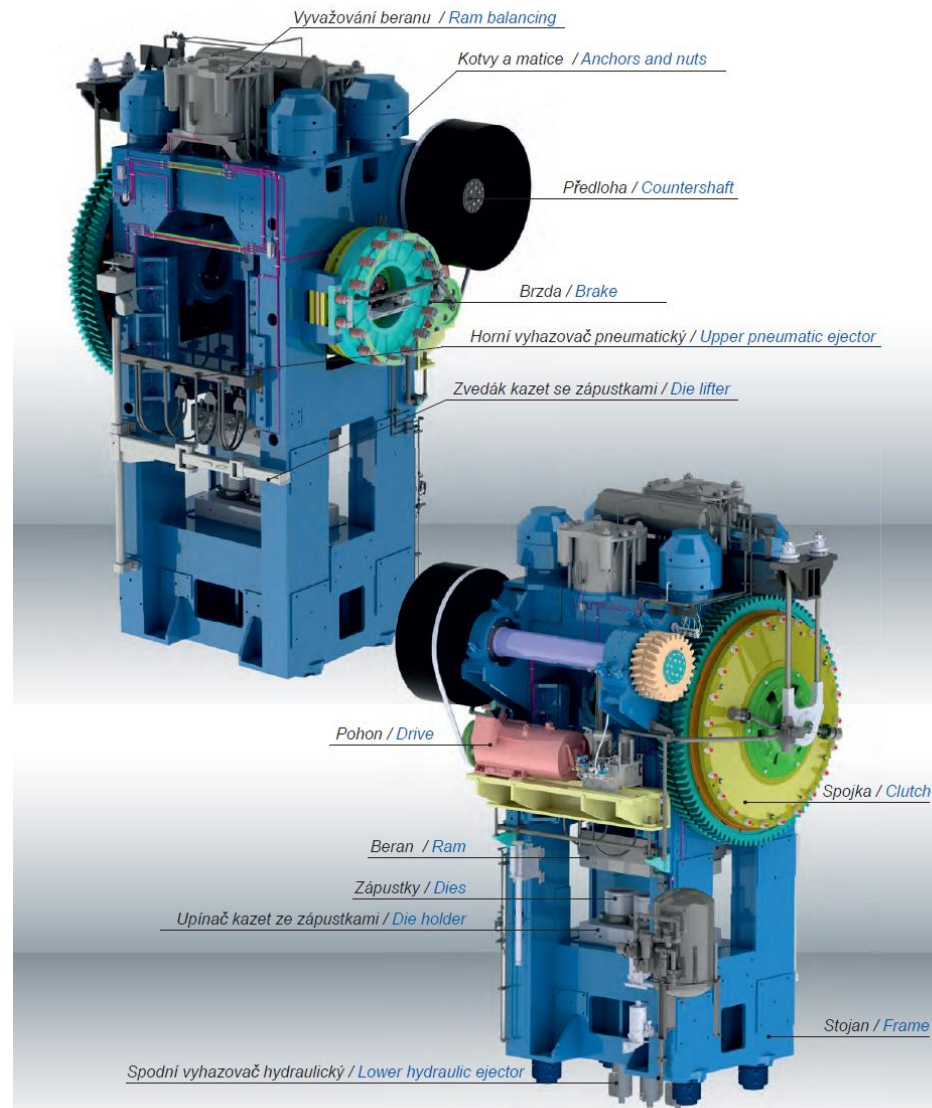
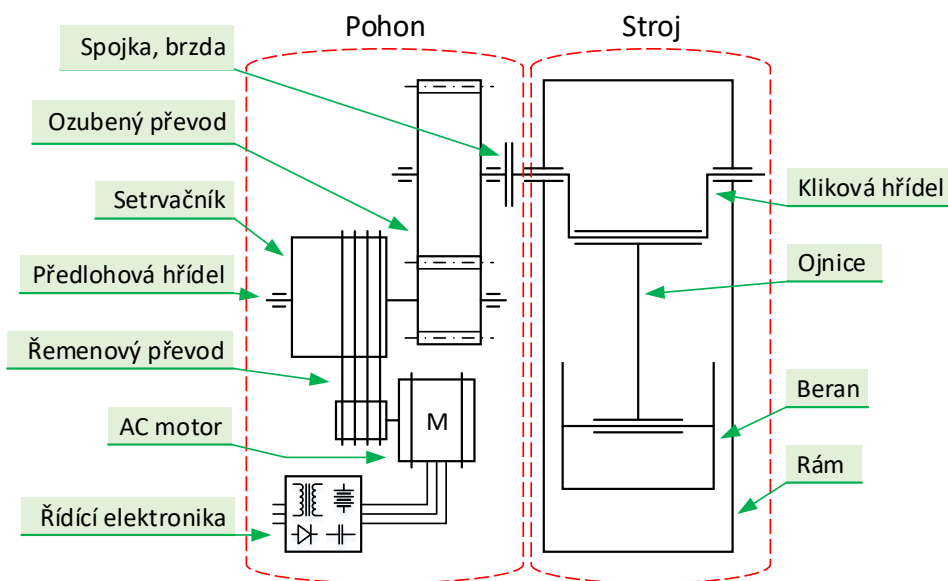

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

■ Nepřímý pohon klikového lisu

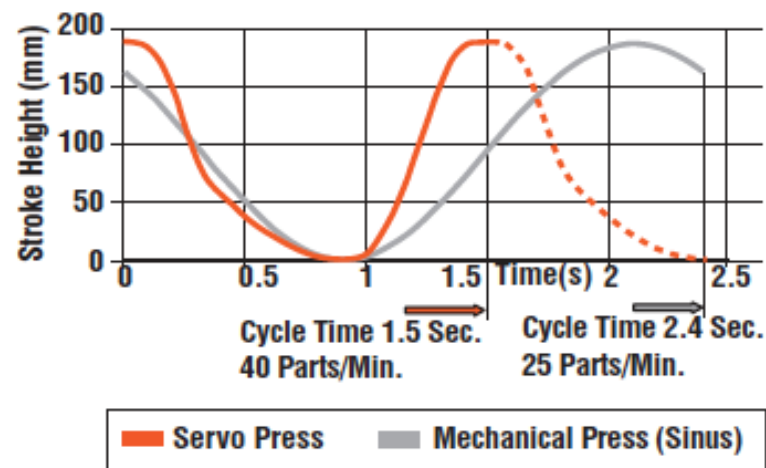
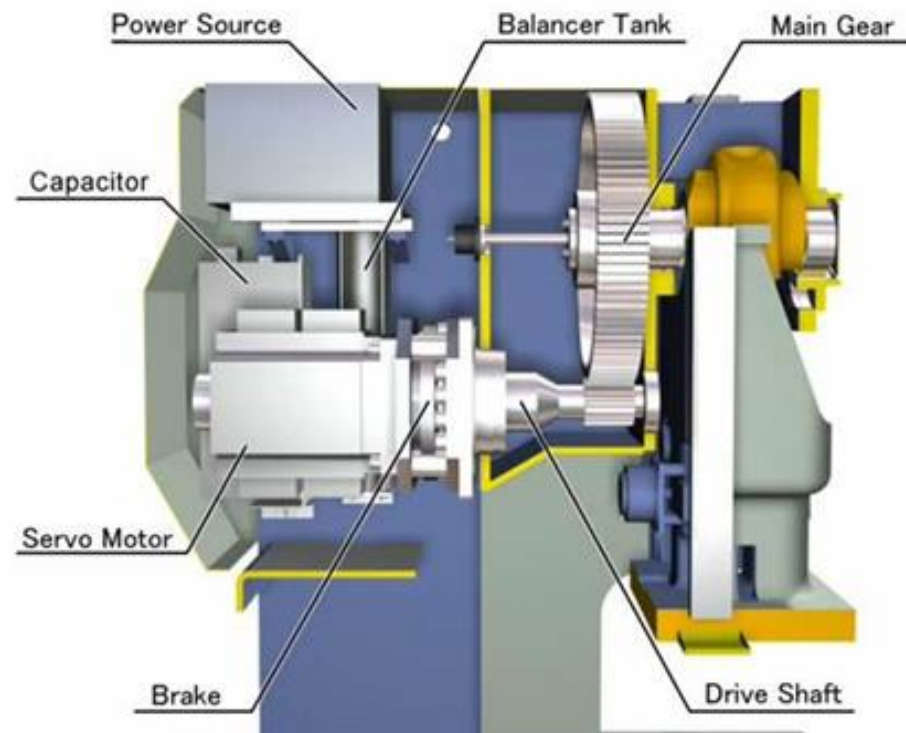
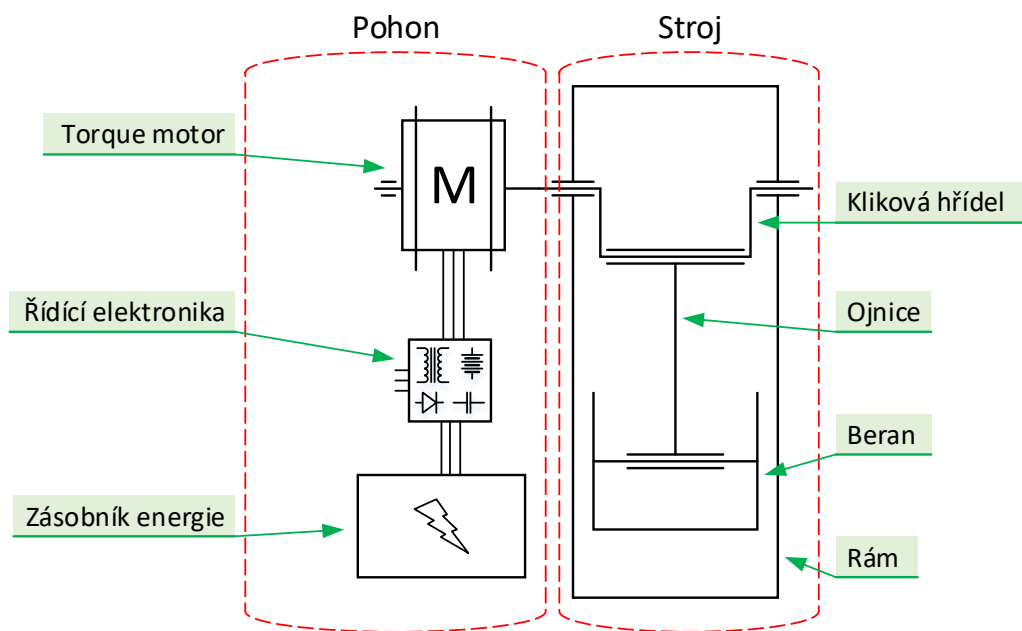
- Osvědčená mechanická konstrukce
- Setrvačnick (akumulátor) umístěn na výstředníkové, popř. lépe na předlohovové, hřídeli
- Značná energetická ztráta ve spojce a brzdě
- V systému akumulováno mnohonásobně více energie, než je spotřebováno jedním zdvihem

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

■ Přímý pohon klikového lisu

- Vyšší využití pracovního cyklu stroje
- Zvýšení flexibility mechanického lisu
- Možnost přizpůsobit dráhu nebo rychlost beranu požadované tvářecí technologii (klikový mechanismus může konat pouze kývavý pohyb)
- Vyšší účinnost lisu – bez ztráty spojky a brzdy
- Nutno využít speciální torque motor a akumulaci elektrické energie

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Při návrhu pohonu je nutné provést:

- důkladnou analýzu energetických a silových požadavků na realizaci příslušné technologické operace

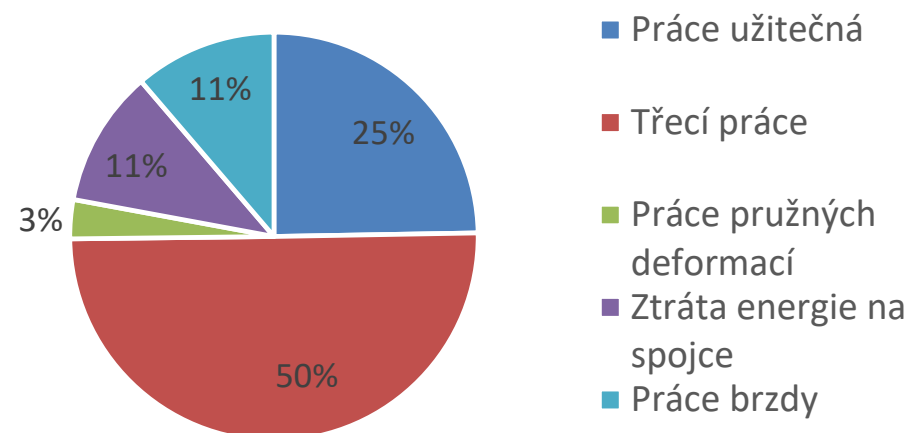
- Energetická bilance pracovního cyklu

Na energetickou bilanci pracovního cyklu má vliv:

- úroveň konstrukčního návrhu stroje *(např. použitý poháněcí mechanismus, zvolený druh pohonu ..)*
- kvalita provedení vlastního stroje *(např. způsoby uložení jednotlivých mechanismů, vodící plochy, způsoby opracování jednotlivých činných ploch, mazání ..)*

- bilanci potřeb

- pro běh stroje naprázdno
- pro rozběh a brzdění stroje
- případné pomocné operace

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

VĚTŠINA TVÁŘECÍCH STROJŮ VYUŽÍVÁ KE SVÉ PRÁCI SYSTÉMŮ, KTERÉ DOKÁŽÍ:

- **Akumulovat energii a v požadovaném okamžiku ji vhodně uvolnit**

za účelem provedení požadované technologické operace a správně ji přeměnit na práci plastických deformací tvářeného kusu.

Toto se v praxi realizuje pomocí různých druhů akumulátorů (mechanické – setrvačnickové, hydraulické ...)

- **Znásobit vhodným mechanismem sílu**

tak, aby její velikost v požadovaném okamžiku technologické operace s co nejmenším přebytkem a s co největší přesností kopírovala velikost a průběh síly potřebné pro provedení technologické operace.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY